

gày xưa, ở một làng nhỏ, miền Nam nước Việt Nam, có một người mẹ. Người mẹ nuôi hai đứa con. Đứa nhớn là thằng Nhà lên năm. Đứa nhỏ là con Gạo lên ba.

Khi đẻ đứa con nhớn, người bố nói:

- Mình làm ăn suốt ngày suốt tháng mà cái nhà cũng không có mà ở. Thôi, đặt tên cho nó là Nhà để sau này nó có cái nhà trú mưa trú nắng.

Người mẹ nói:

- Thế thì đặt tên cho nó là thằng Nhà.

Vừa nói vừa ứa nước mắt.

Khi đẻ đứa con gái, người bố nói:

- Mình làm ăn suốt ngày suốt tháng, mà gạo chẳng có mà ăn. Thôi, đặt tên cho nó là Gạo để sau này nó còn có hạt gạo ăn.

Người mẹ nói:

- Thế thì đặt tên cho nó là con Gạo.

Vừa nói vừa ứa nước mắt.

Hai vợ chồng ra sức làm ăn quanh năm suốt tháng. Làm ngày không đủ phải làm cả đêm. Người bố ngày thì đi làm ruộng, đêm thì đi săn. Nhưng lúa gặt được bao nhiêu phải nộp cho Chúa làng bấy nhiêu. Hươu nai bắn được con nào phải nộp cho Chúa làng con ấy. Người mẹ thì đi mò cua bắt ốc. Cua ốc kiếm được cũng phải nộp cho Chúa làng.

Mỗi khi Chúa làng nói thì mọi người trong làng phải cúi đầu không được nói. Chúa làng đòi gì là mọi người phải răm rắp tuân theo.

Người bố nói:

- Thế này thì thằng Nhà chẳng bao giờ có nhà, con Gạo chẳng bao giờ có gạo.

Người mẹ nhìn hai đứa con, ứa nước mắt. Người bố nói:

- Mình không có, còn chịu được. Nhưng chúng nó không có nhà, không có gạo thì chịu sao nổi. Phải cố cho con nó có gạo mà ăn, có nhà mà trú mưa trú nắng.

Hai vợ chồng càng ra sức làm ăn quanh năm suốt tháng, ngày làm không đủ phải làm cả đêm. Chúa làng bắt nộp hết lúa, nộp hết hươu nai, nộp hết cua ốc.

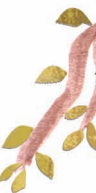

Một hôm thằng Nhà khóc tím người vì rét, con Gạo khóc lịm đi vì đói. Người bố đến lạy Chúa làng:

- Xin Chúa làng rủ lòng thương cho con mang về một nắm lúa.

Chúa làng trợn mắt, chỉ tay lên cây, lại chỉ tay xuống đất, nói:

- Từ ngọn lá trên cây đến hòn sỏi dưới đất, cái gì cũng là của tao. Tao cho gì được nấy, ai xui may đến trước mặt tao nói càn nói bậy?

Chúa làng quát:

- Cút đi!

Và Chúa làng cưỡi ngựa trắng đi chơi, tiếng nhạc rung lên như tiếng vàng tiếng ngọc. Chúa làng chợt nghĩ: “Nó đã dám hỏi thì rồi nó cũng dám ăn cắp”.

Chúa làng quay ngựa lại, dọc đường gặp người bố đang lủi thủi về. Chúa làng đâm người bố, hất xác xuống khe sâu. Chúa làng cho là không ai biết việc này. Nhưng dưới khe sâu, người bố kêu thê thảm: Chúa làng giết tôi rồi! Và lá rừng rì rào: Chúa làng giết người! Núi thì thầm: Chúa làng giết người! Khe sâu róc rách: Chúa làng giết người!

Chúa làng nghĩ: “Thế nào vợ con nó cũng biết”.

Chúa làng phi ngựa đi tìm giết ba mẹ con.

Trên núi, dưới một cây cổ thụ, người mẹ ôm hai con. Thằng Nhà khóc tím người vì rét. Con Gạo khóc lịm đi vì đói. Người mẹ bỗng thấy ruột mình như có ai đâm. Người mẹ nói:

- Các con đừng khóc nữa. Ruột mẹ đau quá. Các con nín đi, bố cũng sắp về.

Thằng Nhà, con Gạo thiu thiu ngủ. Tỉnh thoảng chúng nó giật mình cựa quậy vì rận cắn. Con rận trong manh áo rách của người mẹ cắn như đốt vào da. Để khỏi động đến giấc ngủ của hai đứa con, người mẹ khẽ bảo rận:

- Rận ơi! Đốt tao chứ đừng đốt con tao.

Đàn rận nói:

- Chúa làng sai chúng tao đến hút máu vợ chồng con cái mày. Nay hết máu rồi, chúng tao cũng đi đây.

Nói xong, đàn rận kéo nhau đi. Còn một con rận con quay lại thấy mặt người mẹ võ vàng, nó dùng dằng không nỡ đi. Sau nó nói:

- Tình cảnh chị thật đáng thương. Tôi đi mà không nỡ. Tôi báo cho chị cái tin này. Chúa làng đã giết chồng chị rồi. Chúa làng đang phi ngựa đi tìm giết nốt ba mẹ con chị đấy. Trốn đi. Nhặt ngựa Chúa làng đã gần rồi.

An illustration of a woman in a dark dress with red and white stripes, carrying two children on her back. She is walking on a path through a forest with tall, thin trees. The scene is set at night, with a blue and purple sky and falling rain. The woman has a sad expression, and the children appear to be sleeping. The overall mood is somber and melancholic.

Những ngôi sao trên trời rỏ nước mắt xung quanh ba mẹ con. Dưới chân núi, nhạc ngựa của Chúa làng vang vang, vó ngựa nện trên đá lộp cộp.

Người mẹ đánh thức thằng Nhà và con Gạo. Người mẹ cõng Nhà trên lưng, ấm Gạo trong tay, nhằm núi cao mà trèo. Thằng Nhà hỏi:

- Mẹ ơi, đêm khuya mẹ cõng con đi đâu, con rét lắm. Bố đâu?

Con Gạo hỏi:

- Mẹ ơi, đêm khuya mẹ cõng con đi đâu, con đói lắm. Bố đâu?

Người mẹ nói:

- Lên núi thật cao kéo Chúa làng đến bắt. Các con đừng nói to, Chúa làng nghe rõ.

Người mẹ lại lo: Lên núi cao, Chúa làng không bắt được, nhưng lấy gì nuôi thằng Nhà con Gạo?

Con rận con còn ở lại trong manh áo rách người mẹ, nói:

- Chạy vài bước nữa thì đến hang ông lão Đá. Ông lão Đá có một giỏ gạo đầy. Xin ông lão Đá một nửa.

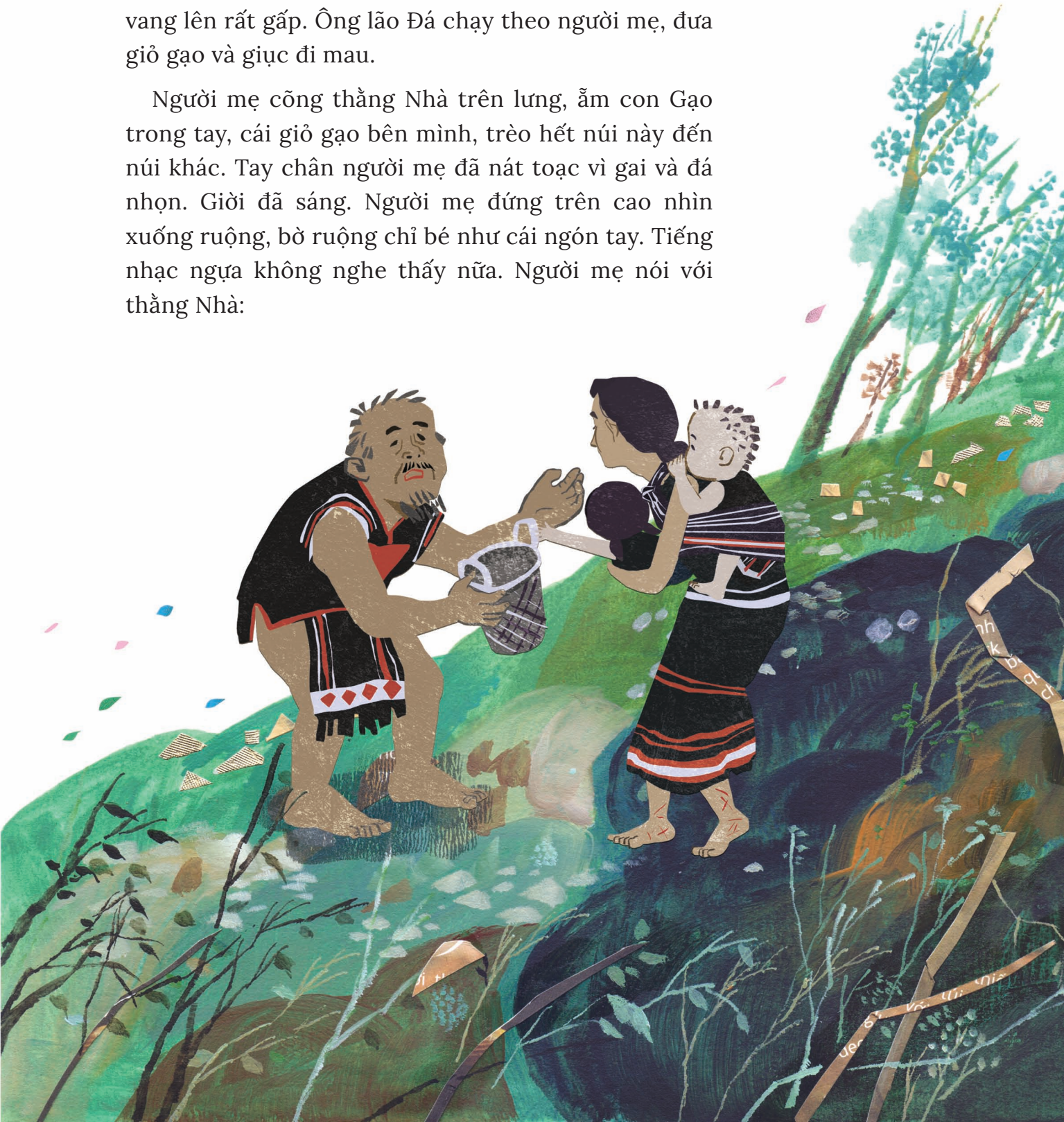
Người mẹ qua hang ông lão Đá. Người mẹ không dám hỏi. Ông lão Đá nói:

- Cầm lấy nửa giỏ gạo mà nuôi con.

Nói xong, ông lão Đá đưa cả giỏ gạo cho người mẹ.

Người mẹ chưa kịp đỡ thì nhạc ngựa Chúa làng lại vang lên rất gấp. Ông lão Đá chạy theo người mẹ, đưa giỏ gạo và giục đi mau.

Người mẹ cõng thằng Nhà trên lưng, ẵm con Gạo trong tay, cái giỏ gạo bên mình, trèo hết núi này đến núi khác. Tay chân người mẹ đã nát toạc vì gai và đá nhọn. Giời đã sáng. Người mẹ đứng trên cao nhìn xuống ruộng, bờ ruộng chỉ bé như cái ngón tay. Tiếng nhạc ngựa không nghe thấy nữa. Người mẹ nói với thằng Nhà:

- Đây cao lắm rồi, Chúa làng không lên được.

Thằng Nhà nói:

- Người nhà Chúa làng có đưa lên được.

- Sao con biết?

- Hôm nọ con theo ông lão Đá lên đây, kiếm gỗ đẽo bắt cày.
Người nhà Chúa làng đến cướp bắt cày.

Người mẹ nghe nói, hốt hoảng:

- Ta phải lên cao nữa.

Thằng Nhà nói:

- Mẹ để con xuống, con nhón rồi.

Thằng Nhà chạy lên trước. Người mẹ lại trèo, cõng con Gạo trên lưng, cái giỏ bên mình. Lên một đỉnh núi cao, nhìn xuống ruộng, bờ ruộng bé như sợi chỉ. Người mẹ nói với thằng Nhà:

- Con có biết núi này không?

Thằng Nhà nói:

- Con biết.
- Sao con biết?
- Hôm nọ con theo ông lão Đá lên đây bút mây.
- Người nhà Chúa làng có lên được đây không?
- Người nhà Chúa làng lên được, cướp mây của ông lão Đá.

Người mẹ nghe nói, hốt hoảng:

- Ta phải lên cao nữa.

Con Gạo nói:

- Mẹ để con xuống, con nhón rồi.

Thằng Nhà dắt con Gạo chạy lên trước. Người mẹ lại trèo, cái giỏ bên mình. Lên một đỉnh núi cao lắm, nhìn xuống, không thấy gì, chỉ toàn là mây trắng. Gió thổi mạnh đến nỗi thằng Nhà và con Gạo phải ôm lấy chân người mẹ. Người mẹ phải ôm chặt lấy một mỏm đá. Người mẹ hỏi thằng Nhà:

- Con có biết núi này không?

Thằng Nhà nói:

- Con không biết.

Người mẹ nghĩ:

- Thế thì Chúa làng không lên được, người nhà Chúa làng không lên được. Chúa làng không giết được mẹ con ta.

Hai đứa bé đã thiu thiu ngủ. Người mẹ để mỗi con nằm trên một đùi, mỗi tay ôm một đứa.

